

Lausunto sosiaali- ja terveysministeriölle

Asetusluonnos raskauden keskeyttämistä ja sterilisointia koskevista lomakkeista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1063/2008) muuttamisesta.

Lomakkeiden muutosten vaikutukset potilastietojärjestelmiin

Asetuksen on määrä tulla voimaan 1.9.2023, johtuen siitä, että *laki raskauden keskeyttämisestä annetun lain muutoksista (1097/2022)* tulee voimaan niin ikään 1.9.2023. Kaikkiin aborttia ja sterilisointia koskeviin lomakkeisiin tulee muutoksia. Muutokset ovat itsessään hyvin perusteltuja ja laista johtuvilta osiltaan välttämättömiä.

Muutosten toteuttamiselle on käytännössä aikaa asetuksen voimaantulosta maksimissaan 5 kuukautta, joista yksi kuukausi on käytännössä kesälomakuukausi. Aikataulu on siten hyvin tiukka. Asetusmuistioista ilmenee, että mikäli muutoksia ei ehditä tietojärjestelmään tehdä, voidaan siirtymäaikana käyttää painettuja lomakkeita ja THL:n sähköistä palvelua.

Potilastietojärjestelmissä, joissa ko. lomakkeet on toteutettu sähköisesti (kuten Apotti), on edessään kiireellisiä muutostöitä. Muutettavia lomakkeita on 10 kappaletta (suomen- ja ruotsinkieliset versiot). Pääosa muutoksista on tekstimuutoksia ja asetteluun kohdistuvia muutoksia. Nämä voidaan yleensä toteuttaa nopeasti. Asetuksessa ehdotetaan kuitenkin myös muutoksia vanhoihin datakenttiin, sekä joitakin kokonaan uusia datakenttiä. Näiden muutosten toteuttaminen vaatii toteutustavastaan riippuen enemmän työtä. Muutoksessa tulee luonnollisesti huolehtia vanhan kaavan mukaisten tietojen säilymisestä, eli muuttuvia datakenttiä ei voi vain muokata, vaan käytännössä on tehtävä niistäkin uudet. Mikäli halutaan säilyttää mahdollisuus korjata/täydentää vanhoja lomakkeita jälkikäteen, on käytännössä luotava kokonaan uudet lomakkeet.

Edellä olevan perusteella on todennäköistä, että tarvittavien muutosten toteuttaminen 1.9.2023 mennessä on erittäin haastavaa. Tietojärjestelmätoimittajien resursseja on sidottu samanaikaisesti myös muihin säädöspohjaisiin kehitys- ja muutoskohteisiin, kuten asiakastietolain ja käyttövaltuusasetuksen mukaisiin muutoksiin, henkilötunnuksen muutoksiin, lääkelain muutoksiin, Kanta-uudelleensertifiointiin ja sosiaalihuollon Kanta-kehitykseen. Lisäksi asiakas- ja potilastietojärjestelmien sähköisten lomakkeiden muutokset voitaneen toteuttaa vasta kun THL on toteuttanut lomakemääritysten päivitykset koodistopalveluun.

Sähköisten lomakkeiden muutosten tuominen käyttöön voi aiheuttaa jonkun verran päällekkäisyyttä ja sekaannusta. Laki tulee voimaan 1.9., joten 31.8. klo 00 asti on käytettävä vanhoja lomakkeita. Vanhan lain mukaisia lomakkeita voi siis saapua lähetteinä sairaaloihin, vaikka laki on jo toinen.

Asetuksessa ei ole arvioitu muutosten kustannuksia. On selvää, että yksikään järjestelmätoimittaja ei tee lakisääteisiä muutoksia ”ilmaiseksi”, ja kireä aikataulu lisää yleensä toimituksen hintaa. Oy Apotti Ab katsoo, että kaikkeen säädösvalmisteluun tulisi sisällyttää edes suuntaa antava kustannusarvio. Kustannuksiin tulee laskea pelkkien teknisten muutosten ja niiden testausten lisäksi mm. koulutus ja ohjemateriaalin päivitys sekä asennustyöt. Arvioimme, että näiden muutosten tekeminen asettuu hintahaarukkaan 5 000–20 000 euroa per potilastieto-järjestelmäsopimus. Tyypillisellä hyvinvointialueella on kymmeniä potilastieto-järjestelmäsopimuksia.

Heikki Onnela
Tuotekehitysjohtaja
Oy Apotti Ab